

IOM International Organization for Migration
OIM Organisation Internationale pour les Migrations
OIM Organización Internacional para las Migraciones

INFORMATOR - CRNA GORA

1. Osnovne informacije

Glavni grad:	Podgorica
Broj stanovnika:	680 000
Površina:	13.812km ²
Valuta:	Euro
Stopa nezaposlenosti:	10,91% (februar 2009)

2. Osnovni uslovi ulaska i informacije o vizi

Zakonom o strancima i Odlukom o privremenom viznom režimu u Crnoj Gori reguliše se boravak stranih državljana u Crnoj Gori. Državljeni Republike Srbije mogu ući u Crnu Goru i boraviti u njoj pod istim uslovima kao građani Crne Gore (sa ličnom kartom).

Državljeni Austrije, Belgije, Grčke, Danske, Estonije, Italije, Republike Irske, Kipra, Litvanije, Letonije, Luksemburga, Malte, Mađarske, Njemačke, Poljske, Portugala, Slovačke, Slovenije, Finske, Francuske, Holandije, Češke Republike, Španije, Švedske i Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Irske mogu ući i boraviti u Crnoj Gori do 90 dana. Oni mogu putovati sa važećim putnim ispravama i sa izdatom turističkom propusnicom.

Za svrhe turističkih posjeta u trajanju do 30 dana (individualni ili grupni aranžmani), **državljeni Albanije, Ruske Federacije i Republike Ukrajine mogu ući u Crnu Goru i boraviti u njoj na osnovu važećih putnih isprava bez vize i sa turističkom propusnicom.** Turističku propusnicu izdaje upravni organ nadležan za kontrolu prelaska državne granice, bez nadoknade. Turistička propusnica važi 30 dana.

Državljeni **Bosne i Hercegovine, Bivše Jugoslovske Republike Makedonije i Republike Hrvatske** mogu ući u Crnu Goru i boraviti u njoj do 90 dana. Oni mogu putovati po Crnoj Gori sa važećim putnim ispravama.

Ovaj informator je pripremljen u okviru AENEAS 2006 projekta: Izrađivanje kapaciteta, informacija i podizanje svijesti u cilju unapređivanja legalnih migracija na Zapadnom Balkanu koji je finansirala Evropska Unija uz pomoć Savezne kancelarije za migracije vlade Švajcarske, Savezne kancelarije za migracije i izbjeglice vlade Njemačke, vlade Lihtenštajna i Ministarstva inostarnih poslova Italije/Italijanska razvojna saradnja.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Federal Office
for Migration
and Refugees

GOVERNMENT
OF LIECHTENSTEIN

Državljeni drugih zemalja koji nisu pomenuti moraju imati važeću vizu da bi ušli u Crnu Goru.

Vrste viza

Aerodromska tranzitna viza (viza A)

Stranac koji ne napušta aerodromski tranzitni prostor niti avion za vrijeme presijedanja na aerodromima u Crnoj Gori, ne mora imati vizu. Izuzetno, Vlada može odlučiti da stranci koji putuju na određene destinacije moraju imati aerodromsku tranzitnu vizu.

Tranzitna viza (viza B)

Tranzitna viza se izdaje za jedno, dva ili više putovanja preko teritorije Crne Gore do krajnje destinacije u trećoj zemlji. Tranzitna viza se izdaje sa rokom važenja do šest mjeseci. Sa tranzitnom vizom, stranac može boraviti u Crnoj Gori maksimalno 5 dana.

Viza za kratki boravak (viza C)

Vize za kratki boravak se izdaju za jedan ili više ulazaka za turističke, poslovne, lične ili druge posjete. Ukupni boravak stranaca sa vizom za kratki boravak u Crnoj Gori ne može biti duži od 90 dana, šest mjeseci poslije prvog ulaska. Viza za kratki boravak sa više ulazaka se izdaje sa rokom važenja od jedne godine.

Viza za kratki boravak se ne može produžiti.

Viza za duži boravak (viza D)

Vize za duži boravak se izdaju strancima koji namjeravaju da neprekidno borave u Crnoj Gori najduže jednu godinu od prvog dana važenja vize.

3. Imigracija radi zaposlenja

Uslovi ulaska i boravka stranih radnika

Osnovni zakon koji normativno definiše zapošljavanje stranaca u Crnoj Gori je Zakon o zapošljavanju i radu stranaca ("Službeni list Crne Gore", broj 22/08):

<http://www.gom.cg.yu/files/1175075336.pdf>

Stranac se može zaposliti ili raditi u Crnoj Gori ako on/ona ima:

- Radnu dozvolu,
- odobrenje za stalni boravak ili privremeni boravak u Crnoj Gori,
- da je zaključio ugovor o radu, odnosno građansko pravni ugovor
- da je obveznik za prijavljivanje rada prijavio rad stranaca u skladu sa zakonom

Radna dozvola

Radna dozvola omogućava poslodavcu da sklopi ugovor o radu ili posebni ugovor sa strancem. Biro rada je organ nadležan za izdavanje radnih dozvola za strance.

Vrste radnih dozvola:

- 1. Lična radna dozvola,**
- 2. Dozvola za zapošljavanje,**
- 3. Dozvola za rad koja se prema namjeni dijeli na:**
 - 3.1. Dozvola za sezonski rad stranaca,
 - 3.2. Dozvola za rad sa upućenim strancima, u okviru koje se izdaju dozvole za:
 - 3.2.1. Dozvola za rad za prekogranične usluge,

- 3.2.2. Dozvola za rad za dodatno osposobljavanje i usavršavanje,
- 3.2.3. Dozvola za rad za kretanje lica unutar stranog privrednog društva.
- 3.3. Dozvola za rad za osposobljavanje i usavršavanje stranaca,
- 3.4. Dozvola za rad za pružanje ugovorenih usluga

1. Lična radna dozvola

Lična radna dozvola se može izdati strancu: kome je odobreno stalno nastanjenje, izbjeglici, odnosno licu kome je odobrena dodatna zaštita.

LRD se izdaje na NEODREĐENO vrijeme. Izuzetno, za stranca kome je odobrena dodatna zaštita ova dozvola se izdaje na period od JEDNE godine.

Uz zahtjev podnose se i sledeći dokazi:

- O stalnom nastanjenju, priznanju statusa izbjeglice, odnosno o priznanju statusa lica kome je odobrena dodatna zaštita;
- O identitetu (lična karta stranca, legitimacija izbjeglice, odnosno legitimacija lica kome je odobrena dodatna zaštita) i
- Priznatoj obrazovnoj ispravi stranca, u skladu sa posebnim zakonom.

Postupak izdavanja LRD se sprovodi nakon predhodno dobijenog odobrenja za stalno nastanjenje stranca, priznatog statusa izbjeglice, odnosno lica kome je odobrena dodatna zaštita

2. Dozvola za zapošljavanje

Dozvola za zapošljavanje izdaje se poslodavcu koji zaključuje ugovor o radu sa strancem, za obavljanje poslova utvrdjenih aktom o sistematizaciji radnih mjesta.

Ova dozvola se izdaje na zahtjev poslodavca na period od JEDNE godine. Nakon isteka važnosti DzZ se može produžiti najduže do DVIJE godine. Zahtjev za produženje ove dozvole, poslodavac je dužan da podnese najkasnije 30 dana prije isteka roka važenja izdate dozvole.

Zahtjev za izdavanje DZZ (Obrazac Z2) podnosi se Zavodu za zapošljavanje – organizacionoj jedinici prema sjedištu poslodavca.

3. Dozvola za sezonski rad stranaca

POSTUPAK ZAPOŠLJAVANJA I RADA STRANACA NA PRIMJERU SEZONSKOG RADA STRANACA

1. **Poslodavac** podnosi **zahtjev za izdavanje dozvole za sezonski rad stranca** (Obrazac Z3), Zavodu za zapošljavanje Crne Gore – organizacionoj jedinici prema sjedištu poslodavca.

Uz zahtjev podnose se dokazi o:

- Registraciji poslodavca (Privredni sud i Monstat),
- Važećoj putnoj ispravi stranca,
- O priznatoj obrazovnoj ispravi stranca, u skladu sa Zakonu o priznavanju i vrednovanju obrazovnih isprava ("Sl. List CG" br. 04/08) i
- Prijava o slobodnom random mjestu (Obrazac E1)

Dokazi se podnose u originalu, tj u ovjerenom prepisu, a dokazi izdati u drugoj državi, u ovjerenom prevodu na crnogorski jezik.

2. **Zavod za zapošljavanje** izdaje **dozvolu za sezonski rad**, ako su podneseni svi navedeni dokazi. Dozvola se izdaje na period od OSAM mjeseci a važi od dana dobijanja odobrenja za privremeni boravak u svrhu sezonskog rada.
3. Prije izdavanja dozvole poslodavac je dužan dostaviti dokaz o izvršenoj **uplati administrativne takse u iznosu od 90,00 eura po radnoj dozvoli**.
4. **Stranac**, po dobijanju DZSR, podnosi Ministarstvu unutrašnjih poslova zahtjev za odobravanje privremenog boravka radi sezonskog rada, ako se stranac nalazi u Crnoj Gori, odnosno, diplomacko konzularnom predstavništvu Crne Gore, ako se stranac nalazi na teritoriji svoje države. Odobrenje za privremeni boravak radi sezonskog rada izdaje se u roku od 7 dana.
5. Po odobrenom privremenom boravku, **poslodavac zaključuje ugovor o radu sa strancem** i prijavljuje ga na socijalno osiguranje.
6. Poslodavac je dužan da najkasnije u roku od 15 dana od dana početka, odnosno, prestanka rada stranca, podnese **prijavu**, odnosno **odjavu** rada stranca. Ova prijava se podnosi Birou rada koji je izdao radnu dozvolu.
7. Zavod na osnovu prijave početka, odnosno prestanka rada stranca i priloženih dokaza izdaje odgovarajuću potvrdu.

Administrativne takes

Za izdavanje radne dozvole, podnosilac zahtjeva plaća administrativnu taksu Zavodu za zapošljavanje Crne Gore u iznosu:

- **Za ličnu radnu dozvolu 165,00 eura,**
- **Za dozvolu za zapošljavanje 110,00 eura**
- **Za dozvolu za rad 90,00 eura**

Izuzecé od radne dozvole

Stranci koji imaju dozvolu privremenog boravka u Crnoj Gori ne moraju da pribave radnu dozvolu u sljedećim slučajevima:

- osnivači, punomoćnici, članovi upravnih odbora i revizori privrednih društava koji obavljaju poslove u okviru datog privrednog društva, ako obavljanje tih poslova nema karakter zapošljavanja i ne traje duže od tri mjeseca godišnje;
- akademski kadar koji je pozvan u svojstvu profesora ili predavača i naučnog radnika koji učestvuje u naučno-istraživačkom projektu značajnom za Crnu Goru;
- članovi međunarodnih misija koji obavljaju istraživačku aktivnost u Crnoj Gori, koja je odobrena od strane Vlade;
- strani dopisnici koji su akreditovani u Crnoj Gori ili reporteri stranih medija;
- umjetnici i tehničko osoblje za operu, balet, pozorište, koncerte, likovne umjetnosti i druge kulturne nastupe, ako ne borave u Crnoj Gori duže od 30 dana, ili tri mjeseca godišnje sa prekidima;
- stranci koji dolaze u Crnu Goru da učestvuju u sportskim događajima;
- stranci koji obavljaju aktivnosti vezane za isporuku, instaliranje ili servisiranje mašina ili opreme, ako njihov posao ne traje duže od 30 dana neprekidno, ili ukupno tri mjeseca godišnje sa prekidima;
- stranci koji učestvuju na sajmovima i izložbama gdje njihov poslodavac izlaže;
- stranci koji učestvuju u organizovanim profesionalnim okupljanjima i seminarima;
- stranci zaposleni u cirkusima ili zabavnim parkovima, ako ne borave u Crnoj Gori duže od tri mjeseca neprekidno.

Odgovornosti i uslovi

Radna dozvola za stranca prestaje da važi:

- po isteku roka važenja,
- po isteku ugovora o radu ili posebnog ugovora,
- poništenjem.

Biro rada poništava radnu dozvolu u sljedećim slučajevima:

- Ako je izdata na osnovu netačnih podataka o strancu ili poslodavcu;
- Ako poslodavac ne sklopi ugovor o radu ili drugi posebni ugovor sa strancem u datom roku;
- Ako stranac na osnovu radne dozvole obavlja poslove vezane za radno mjesto za koje nije mogao/la da sklopi ugovor o radu;
- Ako je strancu istekao privremeni boravak ili je pravo na stalni boravak prestalo u skladu sa zakonom.

U slučaju raskida ugovora o radu ili drugog posebnog ugovora, poslodavac mora obavijestiti Biro rada u roku od 8 dana od dana raskida ugovora.

Ostali zakoni i pravni akti koji regulišu ovu oblast:

Zakon o strancima ("Sl.List Crne Gore" br. 82/08)

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona O administrativnim taksama ("Sl.List Crne Gore" br. 77/08 i 03/09.)

Uredba o kriterijumima i postupku za utvrđivanje broja radnih dozvola za strance ("Sl.List Crne Gore" br. 69/08)

Odluka o utvrđivanju broja radnih dozvola za strance za 2009 ("Sl.List Crne Gore" br. 70/08)

Pravilnik o načinu izdavanja radne dozvole za strance ("Sl.List Crne Gore" br. 81/08)

Pravilnik o postupku prijave početka i prestanka rada stranaca ("Sl.List Crne Gore" br. 81/08)

Više informacija o radnim dozvolama:

(Internet strana Zavoda za zapošljavanje Crne Gore): www.zzzcg.org.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Ulica Novaka Miloševa br. 6. Podgorica.

Brojevi telefona: 020 210 400, 020 210 040;

(Internet strana ILO): www.ilo.org

Sektori tržišta rada koji imaju nedostatke radne snage

Nedostatak radne snage na tržištu rada se javlja uglavnom u oblastima koje nisu privlačne za crnogorsku radnu snagu. Poslodavci imaju neispunjene zahtjeve naročito u turizmu, ugostiteljstvu, poljoprivredi, građevinarstvu, trgovini, proizvodnoj industriji.

Javni sektor/Vlada ima takođe ozbiljne nedostatke u stručnosti kadra (tehničke i upravljačke sposobnosti).

Traženje posla

Zavod za zapošljavanje Crne Gore

<http://www.zzzcg.org>

Career Team

Njihov glavni cilj je smanjenje nezaposlenosti mladih ljudi sa visokim obrazovanjem u Crnoj Gori.

Vuka Karadžića br.2. 81000 Podgorica

Tel: +382 020/230-331; 020 231 199

<http://www.careerteam.me>

Pogledajte i: www.learn4good.com

Slični linkovi:

Nacionalna služba za zapošljavanje (Republika Srbija)

<http://www.rztr.co.yu>

Hrvatski zavod za zapošljavanje (Republika Hrvatska)

<http://www.hzz.hr>

Federalni zavod za zapošljavanje Bosne i Hercegovine (BiH)

<http://www.fzz.ba>

Zavod Republike Slovenije za zapošljavanje (Republic of Slovenia)

<http://www.ess.gov.si>

Agencija za vrabotuvanje na Republika Makedonija (FROY Macedonia)

<http://www.zvrm.gov.mk>

Kvote i bilateralni sporazumi

Vlada Crne Gore, u skladu sa svojom migracionom politikom, uslovima i kretanjima na tržištu rada, godišnje određuje broj radnih dozvola za strance.

Deficitarni sezonski poslovi su u oblasti turizma, hotelskom i restoranskom menadžmentu i građevinarstvu.

U okviru kvote, određeni su poslovi i profesije gdje stranci mogu biti zaposleni, broj radnih dozvola za svaki od poslova i profesija, kao i teritorijalna raspodjela radnih dozvola.

U vezi sa bilateralnim sporazumima, postoji Regulativa o angažovanju nerezidenata koja definiše način zapošljavanja stranaca (iz 2003. godine). Poslodavci moraju podnijeti zahtjev Zavodu za zapošljavanje za izdavanje dozvole za zapošljavanje nerezidenta (lica koje ne živi na teritoriji Crne Gore). U roku od 24 časa, Zavod za zapošljavanje ima obavezu da izda dozvolu. Poslodavac mora da plati 2,5€ za svaki radni dan nerezidenta. Ako se dato lice zapošljava u poljoprivredi, taksa je manja za 50%.

Takođe, poslodavac mora da potpiše ugovor sa zaposlenim i da plaća porez na dohodak u skladu sa Zakonom o porezima, kao i da plati osiguranje u slučaju povrede ili profesionalne bolesti.

Kvota ne obuhvata radne dozvole izdate:

- Strancu koji je zaposlen na neodređeno vrijeme, pod uslovom reciprociteta ili na osnovu međunarodnog ugovora;
- strancu koji obavlja poslove u privrednom društvu ili njegovom predstavništvu sa kojim je ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji sklopljen;
- obrazovnom, predavačkom i akademskom kadru koje se bavi predavanjem u obrazovnim institucijama, na jeziku i pismu neke od nacionalnih i etničkih grupa;
- profesionalnim sportistima i sportskim radnicima koji rade u Crnoj Gori, na osnovu sklopljenog ugovora;
- supružniku i djeci stranaca čije je stalno mjesto boravka u Republici odobreno.

1. Imigracija radi studiranja

Obrazovanje u Crnoj Gori reguliše crnogorsko Ministarstvo prosvjete i nauke.

Obrazovanje počinje ili u vrtiću ili u osnovnoj školi. Djeca se upisuju u osnovnu školu sa 6 godina; ona traje 9 godina. Učenici mogu nastaviti srednjoškolsko obrazovanje, koje traje 4 godine (3 godine za trgovinsku školu) i završava se maturom. Na odrađenim fakultetima visoko obrazovanje traje od 3 do 6 godina.

Uslovi ulaska i boravka studenata

Strani studenti moraju podnijeti zahtjev za privremeni boravak radi studiranja i obrazovanja.

Sa zahtjevom za izdavanje odobrenja za privremeni boravak radi studiranja, obrazovanja, specijalizacije ili stručne kvalifikacije, strani državljanin je obavezan da podnese, pored pomenutih dokaza o ispunjavanju uslova Zakona o strancima, potvrdu o studiranju ili obrazovanju.

Odobrenje za privremeni boravak se može produžiti na najviše dvije godine poslije isteka roka propisanog za trajanje obrazovanja, studiranja, specijalizacije ili stručne kvalifikacije.

Studentska udruženja

Udruženje studenata Crne Gore

Učlanjenjem u ovo Udruženje, svaki student dobija pravo da aktivno učestvuje u projektima Udruženja, kao i pravo da koristi pogodnosti studentske kartice. Projekat Studentska kartica daje nove pogodnosti za studente, članove Udruženja studenata Crne Gore, a trenutno obuhvata opštine Podgoricu i Nikšić, sa planovima da se proširi na sve opštine u Crnoj Gori. Oni koji koriste studentske kartice mogu koristiti značajne popuste za robu i usluge.

Internet adresa: www.uscg.cg.yu

ELSA

Puni naziv je European Law Students Association (Evropsko udruženje studenata prava). ELSA ima preko 160 članova. To je organizacija posvećena studentima prava. ELSA Montenegro je članica ELSA Yugoslavia, a kroz nju i član ELSA International, tj. ELSA organizacije koja ima 42 zemlje članice u Evropi.

U okviru svoje organizacije ELSA Montenegro ima nekoliko sektora:

- 1) Sektor akademskih aktivnosti,
- 2) Sektor za seminare i konferencije,
- 3) Sektor marketinga,
- 4) STEP (Student Training Exchange Programme – Program za razmjenu studentskih obuka) sektor.

Svaki student Pravnog fakulteta koji želi da učestvuje u radu ELSA organizacije postaje njen član potpisivanjem članskog formulara. Uslov za ostvarivanje članstva je znanje jednog stranog jezika i obavljanje treninga za dobijanje potrebnog znanja o ELSA organizaciji i njenom funkcionisanju.

Internet strana: www.elsa.cg.yu

Stipendije za studente i postdiplomce

Postdiplomske studije

Specijalističke studije traju jednu akademsku godinu, tj. 2 semestra.

Postdiplomske studije traju dvije (1+1) akademske godine, tj. četiri semestra.

Lica koja su završila odgovarajući fakultet imaju pravo da se upišu na postdiplomske studije. Studenti imaju pravo da uzmu svoju magistarsku tezu pošto su položili sve ispite iz nastavnog programa postdiplomskih studija. Poslije javne odbrane svoje magistarske teze student dobija akademsku titulu magistra nauka ili magistra filozofije u određenoj oblasti.

Doktorske studije

Doktorske studije na Univerzitetu Crne Gore traju tri akademske godine, tj. šest semestara. Lice koje ima akademsku titulu magistra nauka ili magistra filozofije se može upisati na doktorske studije. Procedura dobijanja teme za doktorsku disertaciju i za izbor mentora i komisije za ocjenjivanje i odbranu doktorske disertacije podrazumijeva obaveznu saglasnost Univerzitetskog senata. Studenti imaju pravo da polažu svoju doktorsku tezu pošto polože sve ispite iz nastavnog programa doktorskih studija. poslije javne odbrane svoje doktorske teze, student dobija akademsko zvanje doktora (PhD).

Važni linkovi:

Univerzitet Crne Gore (<http://www.ucg.cg.ac.yu>)

Zavod za školstvo (<http://www.zavodzaskolstvo.org/cg/linkovi/>)

Centar za stručno obrazovanje (<http://www.cso.cg.yu>)

Zavod za udžbenike i nastavna sredstva (<http://www.cgudzbenici.cg.yu>)

Glavni univerziteti i više škole

U Crnoj Gori postoje dvije vrste institucija visokog obrazovanja:

- 1) Univerzitet Crne Gore – državni univerzitet
- 2) Univerzitet Mediteran – privatni univerzitet

Univerzitet Crne Gore

Osnovan 29. aprila 1974. godine, razvija se u duhu vremena i potreba Crne Gore. Ovaj Univerzitet se značajno proširio poslednjih godina. Univerzitet Crne Gore se nalazi u pet gradova: Podgorici, Nikšiću, Cetinju, Kotoru and Herceg Novom.

Studijski programi na Univerzitetu Crne Gore su sljedeći:

- Studije u višim školama, BAP (3 godine)
- Fakultetske akademske studije, BS, BA (3 godine)
- Magistarske studije MS, MA (BS, BA + 2 godine)
- Doktorske studije (MS, MA + 3 godine)

Univerzitet obuhvata 14 fakulteta i jednu višu školu:

- Ekonomski fakultet
Jovana Tomaševića 37, 81000 Podgorica
+382 020 241 138

<http://www.ekonomija.cg.yu>

- Pravni fakultet, Podgorica
www.pravni.net
- Elektro fakultet, Podgorica
- Metalurški i tehnički fakultet, Podgorica
- Građevinski fakultet, Podgorica
- Mašinski fakultet, Podgorica
- Matematički fakultet i fakultet prirodnih nauka, Podgorica
- Medicinski fakultet, Podgorica
- Filozofski fakultet, Nikšić
- Akademija likovnih umjetnost, Cetinje
- Dramski fakultet, Cetinje
- Muzička akademija, Podgorica
- Pomorski fakultet, Kotor
Dobrota 36, 85330 Kotor
+382 032/25-600, 13-141
<http://faculty.kotor.com>
- Fakultet za turizam i hotelijerstvo, Kotor
- Viša fizioterapeutska škola, Herceg Novi

Univerzitet obuhvata i četiri instituta za naučno istraživanje:

- Institut za strane jezike,
- Biotehnički institut,
- Istorijski institut,
- Institut za pomorsku biologiju.

U okviru Univerziteta postoje i sljedeći centri:

- Centar za informacione tehnologije,
- Centar za ljudska prava,
- Centar za međunarodne studije,
- Centar za kvalitet na univerzitetu.

U skladu sa potrebama, fakulteti organizuju razne programe profesionalnog razvoja i obuke.

Osnovne studije

Osnovne studije na većini fakulteta Univerziteta Crne Gore traju tri godine. Kandidati koji su završili odgovarajuće četvorogodišnju srednju školu mogu se upisati na prvu godinu studija. Školarina se plaća ili iz budžeta ili je student plaća sam. Vlada Crne Gore određuje broj studenata koji se upisuju na prvu godinu, kao i visinu školarine za studente koji se sami finansiraju.

Selekcija kandidata koji će se upisati na prvu godinu studija ima za osnovu dva zbirna kriterijuma:

- rezultatima dobijenim u srednjoj školi (maturski ispit)
- rezultatima dobijenim na prijemnom ispitu (za fakultete umjetnosti).

Upis na prvu godinu studija se organizuje krajem juna i krajem avgusta.

Nastava je organizovana kroz predavanja, vježbe, seminare, konsultacije, praktični rad, profesionalne obuke i druge forme nastave. Tokom studija, upjeh studenata se stalno prati kroz: kolokvijume, seminarske radove i završne ispite.

Posjetite Internet stranu Univerziteta Crne Gore:

<http://www.ucg.cg.ac.yu>

Univerzitet Mediteran

Univerzitet Mediteran je prvi privatni univerzitet u Crnoj Gori i akreditovana institucija koja daje bachelor i magistarske diplome iz turizma i hotelskog menadžmenta, prava i stranih jezika. Njihovi programi privlače motivisane studente koji žele da koriste moderna znanja i da razvijaju karijerske potencijale sa dodatnim vještinama koje Bachelor i MBA studije pružaju.

Na ovom univerzitetu se nude sljedeći programi:

- 1) Programi Bachelor studija u turizmu, hotelskom menadžmentu i trgovini;
- 2) Poslovna administracija (programi finansija i marketinga)
- 3) Informacione tehnologije;
- 4) Vizuelne umjetnosti;
- 5) Pravni fakultet i Fakultet za strane jezike (koji se otvaraju za narednu akademsku godinu).

Programi za strane studente

Univerzitet Crne Gore saraduje sa brojnim naučnim i obrazovnim institucijama u zemlji i inostranstvu. Saradnja sa stranim institucijama se ostvaruje kroz direktni pristup brojnim međunarodnim univerzitetskim udruženjima i mrežama, kao i kroz bilateralne sporazume.

Univerzitet Crne Gore je potpisao sporazume o saradnji sa sljedećim univerzitetima:

Univerzitetom u Bariju, Univerzitetom La Sapienza u Rimu, Univerzitetom u Fođi, Varšavskim univerzitetom u Poljskoj, Moskovskim državnim univerzitetom u Rusiji, Skadarskim univerzitetom u Albaniji, Univerzitetom u Bremenu u Njemačkoj, Univerzitetom u Oslu u Norveškoj, Univerzitetom u Bergenu u Norveškoj, Univerzitetom u Turu u Francuskoj, Univerzitetom u Bratislavi u Slovačkoj, Univerzitetom u Granadi u Španiji i Univerzitetom Charles Sturt u Australiji.

Saradnja sa **Srbijom** i **Makedonijom** obuhvata i **razmjenu studenata**. Za više informacija kontaktirajte odgovarajuće univerzitete:

U Srbiji

Odjeljenje za saradnju međunarodnih univerziteta i univerziteta u zemlji

Prorektor za međunarodne odnose: Prof.dr Aleksandar Sedmak

Šef odsjeka: Branka Janda-Markovic

Adresa: Studentski trg 1, Beograd

Tel: (+381 11) 3207 445, 3207 452

e-mail: officebu@rect.bg.ac.yu

Web site: www.bg.ac.yu

U Makedoniji

Kancelarija za odnose s javnošću, Kaliopa Krivašija-Stilinovik
tel: 047-223 192
e-mail: kaliopa.stilinovic@uklo.edu.mk

Kancelarija za međunarodne odnose, Cvetanka Šundovska
tel: 047-223 788
e-mail: cvetanka.shundovska@uklo.edu.mk
Bul.1-vi Maj b.b. p.fax.100
7000 Bitola
Tel: 047-223788 ; 047-223192
e-mail: rektorat@uklo.edu.mk

Od 2002. godine više projekata je realizovano na Univerzitetu Crne Gore u okviru programa Evropske Unije: TEMPUS, SOCRATES, ERASMUS - MUNDUS. Univerzitet Crne Gore saraduje sa organizacijom UNESCO, Savjetom Evrope, Američkim savjetom, WUS-Austria, Britanskim savjetom, i drugima.

Za više informacija, pogledajte: <http://www.ir.cg.ac.yu/engleski/evropa.html>

IAESTE

Crna Gora je dio IAESTE mreže (International Organization for Exchange of Students – Međunarodna organizacija za razmjenu studenata) u oblasti inženjeringa i prirodnih nauka za obavljanje profesionalne prakse. IAESTE je osnovana 1948. godine na Imperijal koledžu (Imperial College) u Londonu, a danas oko 90 zemalja iz cijelog svijeta učestvuju u razmjeni.

Preko 850 000 studenata je učestvovalo u razmjeni od kada je organizacija osnovana do danas.

Osnovni ciljevi IAESTE su:

- Omogućavanje studentima da se upoznaju sa industrijom, naukom i tehnologijom drugih zemalja;
- Omogućavanje unapređenja znanja stranih jezika kroz boravak u inostranstvu;
- Omogućavanje obavljanja profesionalne prakse studentima u odgovarajućim kompanijama.

Prošle godine je ostvareno **12 profesionalnih studijskih posjeta crnogorskih studenata**, uglavnom zemljama Zapadne Evrope. U isto vrijeme, **26 stranih studenata je obavilo profesionalnu praksu u Crnoj Gori.**

Internet strana: <http://www.iaeste.org/network/montenegro.html>

5. Boravak

Vrste boravka za strane državljane

- 1) boravak do 90 dana
- 2) privremeni boravak (do dvije godine)
- 3) stalni boravak

Boravak do 90 dana se smatra boravkom stranog državljanina bez vize, sa vizom ili sa graničnom propusnicom, osim ako je drugačije određeno zakonom ili međunarodnim ugovorom.

Privremeni boravak

Privremeni boravak se može dati stranom državljaninu koji ima vizu, i namjerava da boravi duže od 90 dana iz razloga drugačijih od onih na osnovu kojih mu/joj je odobrena viza.

Procedura i uslovi

Zahtjev za prvi privremeni boravak se podnosi diplomatskom ili konzularnom predstavništvu u inostranstvu. Uz zahtjev za izdavanje odobrenja, strani državljanin mora da podnese važeći pasoš, kao i druge dokaze koji opravdavaju razlog zbog kojeg on/ona traži odobrenje za privremeni boravak.

Strani državljanin kojem nije potrebna viza da bi ušao u Crnu Goru može podnijeti svoj zahtjev za prvi privremeni boravak nadležnom organu, Ministarstvu unutrašnjih poslova.

Svaki zahtjev za produženje privremenog boravka se predaje nadležnom organu najmanje 30 dana prije isteka roka važenja privremenog boravka.

Privremeni boravak se može produžiti na maksimalno dvije godine, osim ako je drugačije određeno zakonom.

Privremeni boravak se unosi u pasoš stranog državljanina. Važenje pasoša mora biti u trajanju najmanje 3 mjeseca dužem od datuma do kojeg se izdaje odobrenje.

Privremeni boravak se može izdati stranom državljaninu koji namjerava da boravi u Crnoj Gori iz sljedećih **razloga**:

- Za zapošljavanje i rad, obavljanje posla ili preduzetničke aktivnosti;
- Radi studiranja i obrazovanja, specijalizacije ili stručne kvalifikacije, učestvovanja u programima međunarodne razmjene studenata ili drugim programima za mlade;
- Radi sezonskih poslova;
- Radi spajanja porodice, i
- Iz drugih opravdanih razloga, određenih zakonom ili međunarodnim ugovorima.

Strani državljanin kojem je dodijeljen privremeni boravak iz gore navedenih razloga može boraviti u Crnoj Gori za vrijeme određeno u njegovoj/njenoj dozvoli.

Uslovi za izdavanje odobrenja

Stranom državljaninu se može odobriti privremeni boravak ako:

- On/ona ima finansijska sredstva za izdržavanje;
- On/ona ima zdravstveno osiguranje;
- Nema zakonskih prepreka, i
- On/ona podnese dokaz o opravdanju zahtjeva za privremeni boravak.

Uz zahtjev za privremeni boravak, strani državljanin mora podnijeti odgovarajući dokument kojim potvrđuje da se krivično ne goni.

Privremeni boravak radi studiranja (pogledajte odjeljak 4)

Privremeni boravak radi zapošljavanja i rada (pogledajte odjeljak 3)

Privremeni boravak radi spajanja porodice (pogledajte odjeljak 7)

Stalni boravak

Stalni boravak se može odobriti:

- Strancu koji je, do podnošenja zahtjeva za stalni boravak, boravio pet godina neprestano na osnovu odobrenja za privremeni boravak;
- Strancu koji je najmanje tri godine u braku sa licem koje je crnogorski državljanin, ili sa strancem koji ima stalni boravak, i ima odobren privremeni boravak;
- Maloljetnom strancu sa privremenim boravkom u Crnoj Gori, ako mu/joj je jedan od roditelja stranac koji ima odobren stalni boravak i uz saglasnost drugog roditelja;
- Strancu koji je crnogorskog porijekla;
- Strancu koji je blizak član porodice crnogorskom državljaninu ili strancu koji ima stalni boravak u Crnoj Gori ili status izbjeglice.

Stalni boravak se unosi u putnu ispravu stranca.

Zakon o registru lica sa privremenim ili stalnim boravkom:

<http://www.gom.cg.yu/files/1207921717.doc>

6. Procedura dobijanja azila

Zakon o azilu

Zakon predviđa principe, uslove i procedure za odobravanje azila, priznavanje statusa izbjeglice, i prema dopunskoj i privremenoj zaštiti, vlasti odgovorne za odlučivanje, prava i obaveze onih koji traže azil, lica koja su priznata kao izbjeglice i lica kojima je dodijeljena dopunska ili privremena zaštita, kao i razloge za prestanak i ukidanje statusa izbjeglice i dopunske zaštite i prestanak privremene zaštite u Crnoj Gori.

Odobrovanje azila

Strancu se garantuje pravo da podnese zahtjev za azil u Crnoj Gori. Azil će se dodijeliti strancima kojima je potrebna međunarodna zaštita u skladu sa Konvencijom o statusu raseljenih lica iz 1951. godine, Protokolom o statusu izbjeglica iz 1967. godine, Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda iz 1950. godine i drugim ratifikovanim međunarodnim sporazumima i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, u skladu sa ovim Zakonom.

Status izbjeglice se priznaje strancu ako, na osnovu njegovog/njenog zahtjeva za azil, bude utvrđeno da on/ona ima osnovani strah od proganjanja zbog rase, religije, državljanstva, članstva u određenoj društvenoj grupi, ili političkog mišljenja, u njegovoj/njenoj zemlji porijekla, i zbog toga straha on/ona nije u mogućnosti ili ne želi da koristi zaštitu u zemlji porijekla.

Dopunska zaštita, kao dodatna zaštita izbjeglica u skladu sa instrumentima za zaštitu ljudskih prava, dodjeljuje se strancu koji ne ispunjava uslove za priznavanje statusa izbjeglice ali koji bi bio podvrgnut mučenju ili nehumanom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju, ili čiji bi život, bezbjednost ili sloboda bili ugroženi zbog opšteg nasilja, strane agresije, unutrašnjeg

konflikta, oštrog kršenja ljudskih prava ili drugih okolnosti koji ozbiljno ugrožavaju život, bezbjednost ili slobodu, u slučaju da se on/ona vrati u svoju zemlju porijekla ili drugu zemlju.

Privremena zaštita je hitna i izuzetna mjera kojom se strancu daje zaštita u slučaju masovnog, iznenadnog ili očekivanog priliva iz zemlje gdje su njihov život, bezbjednost ili sloboda ugroženi zbog opšteg nasilja, strane agresije, unutrašnjih sukoba, oštrog kršenja ljudskih prava ili drugih okolnosti koje ozbiljno ugrožavaju život, bezbjednost ili slobodu, gdje zbog masovnog priliva ne postoji mogućnost sprovođenja individualnih procedura za utvrđivanje statusa izbjeglica.

Vlasti nadležne za sudsku odluku i zaštitu

Kancelarija za azil pri Ministarstvu za unutrašnje poslove sprovodi prvostepenu proceduru, prima zahtjeve i donosi odluke o zahtjevima, sprovodi proceduru i donosi odluke o prestanku i ukidanju azila, i obavlja druge poslove.

Odluka o zahtjevu za davanje azila se donosi u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, osim ako je zakonom o azilu predviđen kraći rok.

Više informacija na: www.vlada.cg.yu/eng/minunutr

7. Spajanje porodice

Privremeni boravak radi spajanja porodice

Zahtjev za odobravanje privremenog boravka radi spajanja porodice podnosi strani državljanin koji je bliski rođak (naročito, muž/žena, djeca rođena u braku i van braka, usvojena djeca ili pastarak/pastorka) lica koje je državljanin Crne Gore ili stranog državljanina sa stalnim boravkom ili privremenim boravkom ili statusom izbjeglice u Crnoj Gori.

U izuzetnim slučajevima, 'bliski rođak' može obuhvatati druge rođake koji nisu gore navedeni – ako postoje posebni, lični ili humanitarni razlozi zbog kojih je potrebno da se stranac pridruži određenom članu porodice u Crnoj Gori.

Pogledajte odjeljak 5 o privremenom boravku za više detalja o uslovima i proceduri.

8. Sistem zdravstvene zaštite

Zakon o zdravstvenoj zaštiti za strance

Pomenuti Zakon reguliše zdravstvenu zaštitu za strance. Prema ovom Zakonu, stranci su dužni da sami plaćaju svoje troškove i ako je njihova zemlja potpisala sporazum sa Crnom Gorom dobijaju refundaciju za te troškove u njihovoj zemlji. Primarna zdravstvena zaštita je besplatna.

Više informacija na www.vlada.cg.yu

9. Sistem socijalnog osiguranja

Sistem socijalnog osiguranja za strance ne postoji u Crnoj Gori jer je Crna Gora još mlada zemlja tako da puno toga treba da se uradi na promjenama u zakonodavstvu po ovom pitanju.

Ali stranci koji su zaposleni u Crnoj Gori (pogledajte odjeljak 3, tema: Kvote i bilateralni sporazumi, i odjeljak 8) imaju ista prava na socijalno osiguranje kao i svaki zaposleni državljanin Crne Gore.

Materijalna pomoć se ne pruža ako on/ona ostane bez posla, ili ako živi u lošim uslovima za život.

10. Smještaj

Cijene smještaja u Podgorici in a primorju Crne Gore se kreću od oko 200€ mjesečno za mali nenamješten stan do 800€ mjesečno i više za luksuzni vliki stan, dok su na sjeveru Crne Gore znatno manje.

Oglase za izdavanje možete naći u svim dnevnim novinama (DAN, VIJESTI, POBJEDA) ili u Tender Oglasima (časopisu za razne vrste oglašavanja).

Korisni kontakti:

AS Nekretnine

Ulica Slobode 60, Podgorica

Phone: 020 230 057

E-mail: asnekretnine@cg.yu

Krstaš nekretnine

Ulica Kralja Nikole 33A, Podgorica

Phone: 020 066

www.krstasnekretnine.com

In nekretnine

Cetinjski put bb, Podgorica

Phone: 020 235 641

www.inekretnine.net

11. Priznavanje diploma

Za priznavanje diploma visoke stručne spreme morate popuniti zvanični zahtjev i platiti taksu na rješenje od 50,00 i taksu na zahtjev od 5,00 €. Ukoliko je diploma na stranom jeziku mora se prevesti na crnogorski jezik. Priznavanje diploma se vrši u zgradi Bio tehničkog institute, ulica Rimski trg bb, a broj telefona je 020 265 014
Procedura traje od 15 dana do 2 mjeseca.

Za priznavanje diploma srednje i osnovne škole, taksa je 50,00 eura, a treba se obratiti za dalje informacije **Ministarstvu prosvjete i nauke** (Rimski trg bb, Podgorica ili tel +382 20 405 301)

Ako vaša vrsta obrazovanja nije ista kao vrsta obrazovanja u Crnoj Gori, morate položiti dodatne ispite da biste izjednačili diplomu.

12. Službe podrške za migrante

Kancelarija za migraciju

Postoji novoformirana Kancelarija za migracije pri Ministarstvu unutrašnjih poslova koja nudi informacije o migraciji, vizama i readmisiji, ali ne postoji vladina institucija za migrante. Više detalja na mup.kabinet@cg.yu.

Međunarodna organizacija za migracije International Organization for Migration (IOM)

Ako su žrtve trafikinga strani državljani, IOM će se pobrinuti za njihov povratak u zemlju porijekla ako izaberu dobrovoljno tu opciju, i ostvariće kontakt sa kancelarijom IOM u toj zemlji ili sa drugim lokalnim partnerima koji mogu pomoći povratniku u vezi smještaja, zapošljavanja ili nastavljanja školovanja.

IOM takođe radi na svim aspektima migracija. Više informacija možete dobiti u kancelariji IOM (Džordža Vašingtona III/ 45, Podgorica) telefonom: **020 234 332**, ili na e-mail: m.s.c@cg.yu

U Crnoj Gori ne postoji NVO koja daje direktnu pomoć migrantima ili strancima osim **Crnogorskog ženskog lobija** i **Centra Plus** koji pružaju podršku žrtvama trafikinga ljudima.

Trafiking ljudima

Vlada Crne Gore ima sveobuhvatni državni program koji štiti žrtve trafikinga i bori se protiv tog fenomena. Taj program pruža sigurni smještaj žrtvama za oporavak, **Sklonište za žrtve trafikinga** koje vodi **NVO Crnogorski ženski lobi** (kontakt informacije možete naći u odjeljku 14), gdje se pruža potrebna podrška kao i pravna i psihološka pomoć.

Postoji i **Privremeno sklonište za žrtve trafikinga** u Podgorici, koje vodi **NVO Centar Plus** (kontakt informacije možete naći u odjeljku 14) uz podršku IOM. Ako vam je potrebno više informacija, nazovite **SOS telefonsku liniju** (tel: **068 355 155**).

Organizacije koje pružaju pomoć izbjeglicama, raseljenim licima, tražiocima azila i licima pod rizikom od nemanja državljanstva

UN Visoki komesarijat za raseljena lica (UNHCR) bavi se pitanjima raseljenih lica.

NVO Pravni centar pruža besplatnu pravnu pomoć izbjeglicama, raseljenima, tražiocima azila i licima pod rizikom od nemanja državljanstva u Crnoj Gori. Centar ima 3 kancelarije, u Podgorici, Baru i Beranama.

Kursevi jezika za engleski (i druge jezike) i crnogorskog jezika za strance:

Oxford Centar (u Podgorici, Baru, Budvi, Bijelom Polju, Cetinju i Nikšiću)

Tel: 020 234 425

www.eaquals.org

Centar za obrazovanje i trening (Podgorica)

Miljana Vukova br. 9.

Tel: 020 231 660
E-mail : cot@cg.yu

Educo Centar
Kralja Nikole 29, Podgorica
Tel: 020 625 734
www.educocentar.org

STRANI KULTURNI CENTRI:

Američki ugao

AU pruža mogućnost upoznavanja sa američkom kulturom, društvenim, socijalnim i političkim prilikama u SAD. Takođe nudi informacije o studiranju u SAD i korisne on-line kurseve.

JU KIC Budo Tomovic
Ulica Vaka Djurovica br 14. 81000 Podgorica
tel/fax: +382-20-667-065/066

Italijanski kulturni centar
Tel: 020 665 167

13. Dobijanje državljanstva

Prema zakonu, crnogorsko državljanstvo se dobija porijeklom, rođenjem na teritoriji Crne Gore, ili prihvatanjem/prijemom prema međunarodnim ugovorima i sporazumima.

Crnogorsko državljanstvo se može dobiti na osnovu ratifikovanih međunarodnih ugovora ili sporazuma koje je sklopila Crna Gora. Pod uslovom uzajamnosti, dvojno državljanstvo se može utvrditi međunarodnim ugovorima i sporazumima.

Crnogorsko državljanstvo se može izgubiti odricanjem, ili silom zakona prema međunarodnim ugovorima i sporazumima. Punoljetni državljanin Crne Gore, koji ima i državljanstvo druge zemlje, gubi crnogorsko državljanstvo silom zakona ako on/ona dobije državljanstvo druge zemlje svojevrijedno, osim u slučajevima predviđenim zakonom.

Lice koje je izgubilo crnogorsko državljanstvo i steklo državljanstvo druge zemlje, može ponovo dobiti crnogorsko državljanstvo ako on/ona podnese zvanični zahtjev za ponovno dobijanje crnogorskog državljanstva i ako stalno boravi u Crnoj Gori najmanje jednu godinu od dana kada ja izgubio/la crnogorsko državljanstvo.

14. Drugi važni kontakti

Diplomatska – konzularna predstavništva

Ambasada Republike Srbije
Ulica Hercegovačka br. 18. Podgorica
Tel: +382 20 664 301,

Ambasada Republike Bosne i Hercegovine
Atinska 58, Podgorica
Tel: +382 20 618 105; 618 015; 618 135; 618 156
Fax: +382 20 618 016;

Ambasada Republike Hrvatske
Vladimira Četkovića 2, Podgorica
Tel: + 382 20 269 760
Fax: + 382 20 269 810;

Ambasada Republike Slovenije
13. Jul b.b. PC "Čelebić", Podgorica
Tel: + 382 20 208 020
E-mail: kpg@gov.si

Ambasada Republike Makedonije
Hercegovačka 49/III, Podgorica
Tel: + 382 20 667 415; 667-416
Fax: + 382 20 667-205
e-mail: mkgkpodgorica.cg.yu;

Ambasada Republike Albanije
Stari Aerodrom, Zmaj Jovina 30, 81 000 Podgorica
Tel: +382 20 652 796; 652 837; 652 784
Fax: +382 20 652 798;

Nadležna ministarstva

Ministarstvo inostranih poslova
Stanka Dragojevića 2, Podgorica
Tel: +382 20 242 299;
www.vlada.cg.yu

Ministarstvo unutrašnjih poslova i državne uprave
Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 22
Tel: 020/241-252; 020/242-483; 069 349 000; 067 449 000
E-mail: mup.kabinet.cg.yu;

Ministarstvo pravde
Vuka Karadzica 3, Podgorica
Tel: 020/231-552
Fax: 020/407-515
E-mail: minpravde.cg.yu

Ministarstvo zdravlja, rada i socijalnog staranja
Rimski trg 46, Podgorica
Tel:+382 20 482-148
Fax: +382 20 234-227
www.vlada.cg.yu

Ministarstvo prosvjete i nauke
Rimski trg bb, Podgorica
Tel: +382 20 405 301
Fax: +382 20 405 334
E-mail:mpin.cg.yu

Ministarstvo zaštite ljudskih prava i prava manjina
Rimski trg 46, Podgorica

Tel: 020/482-126
Fax: 020/234-198
E-mail: min.manj@cg.yu

Međunarodne organizacije

Međunarodna organizacija za migracije
International Organization for Migration (IOM)
Dzordza Vasingtona III/45, Podgorica
Tel: + 382 20 234 332
Fax: + 382 20 234 334

UN Visoki komesarijat za raseljena lica (UNHCR)
High Commissioner for Refugees (UNHCR)
Nikca od Rovina 51, Podgorica
Tel: + 382 20 238 066
Fax: + 382 20 238 068

UN Children's Fund (UNICEF)
Vladike Danila 28, Podgorica
Tel: + 382 20 224 277
Fax: + 382 20 224 278
website: www.unicef.org/montenegro
e-mail: podgorica@unicef.org

Organizacija za bezbjednost i saradnju u Evropi
Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE)
Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 147, Podgorica
Tel: + 382 20 406 401
Fax: + 382 20 406 431
e-mail: omim@osce.org

Delegacija Evropske Komisije za Crnu Goru
Hotel "Podgorica"
Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 1, Podgorica
Tel: +382 20 402 525
Fax: +382 20 655 567

Evropska agencija za rekonstrukciju
Atinska 5, Podgorica
Tel: + 382 20 406 600
Fax: + 382 20 655 532
website: www.ear.europa.eu
Save the Children UK
Atinska 54, Podgorica
Tel/fax: + 382 20 655 015; 655 020

Građansko društvo

Centar Plus
Ulica Bratstva i jedinstva 65/3, Podgotica
Tel: +382 68 355 155

Crnogorski ženski lobi

Pete Proleterske bb, Podgorica
Tel: +382 20 656 166
www.cgzenskilobi.org

NVO Pravni centar
Ulica Omladinskih brigade br. 30
020 227 640, Podgorica
Ulica Vladimira Rolovića br. 15
030 316 674, Bar
Ulica Miljana Vukova br. 2
051 234 286, Berane

Volonterski centar
Ulica Bratstva i jedinstva broj 57/1, Podgorica
Tel + 382 20 602 720
<http://www.zid.cg.yu>